

Jaarverslag 2022

van de

Commissie van Toezicht

van de

PI Veenhuizen

Inhoudsopgave

1. De PI Veenhuizen	3
2. De Commissie van Toezicht	3
<i>Samenstelling van de Commissie van Toezicht</i>	3
<i>Ledenwerving</i>	4
<i>Secretariaat</i>	4
<i>Covid-19 pandemie</i>	4
<i>Kenniscentrum</i>	4
<i>RSJ</i>	4
<i>Digitale informatie-uitwisseling</i>	4
<i>Commissievergaderingen in aanwezigheid directie</i>	4
3. De toezichthoudende taak	6
<i>Tenuitvoerlegging vrijheidsbeneming</i>	6
4. De bemiddelingstaak	7
<i>Maandcommissariaat</i>	7
<i>Besproken onderwerpen in het maandcommissariaat</i>	7
<i>Bemiddeling bij klachten</i>	7
<i>Open spreekuur</i>	8
5. De beklagcommissie	9
<i>Klachtenbehandeling</i>	9
<i>Ingekomen klachten</i>	9
<i>Medisch inhoudelijke klachten</i>	10
6. De adviestaak	11
<i>Advies en inlichtingen</i>	11
<i>Geneesmiddelendistributie</i>	11
<i>Celinspecties en LBB acties</i>	11
7. Overige vermeldenswaardige activiteiten en gebeurtenissen	12
<i>Juridisch spreekuur</i>	12
<i>Koffieroosterij</i>	12
<i>Renovatie locatie Esserheem en Norgerhaven</i>	12
<i>Aanscherping DBT-beleid</i>	12
<i>Afdelingsbezoeken</i>	12

Jaarverslag 2022

van de Commissie van Toezicht van de PI Veenhuizen

1. De PI Veenhuizen

De PI Veenhuizen bestond in 2022 uit de locaties Esserheem, Norgerhaven en Klein Bankenbosch te Veenhuizen.

De PI Veenhuizen is een inrichting met een beperkte gemeenschap en kent in totaal 593 plaatsen met een viertal bestemmingen, te weten huis van bewaring (HvB), gevangenis en afdeling voor stelselmatige daders (ISD), met een normaal beveiligingsniveau met uitzondering van het BBA, die een zeer beperkt beveiligingsniveau kent.

De locatie Esserheem had in het verslagjaar in totaal 247 plaatsen met faciliteiten voor:

- 26 plaatsen Huis van bewaring;
- 150 plaatsen gevangenisregime;
- 24 plaatsen langgestraften, inclusief levenslanggestraften;
- 23 plaatsen op de vaderafdeling;
- 24 plaatsen voor BBA-ers.

De locatie Norgerhaven had in het verslagjaar in totaal 250 plaatsen met faciliteiten voor

- 52 plaatsen Huis van bewaring;
- 174 plaatsen gevangenisregime;
- 24 plaatsen voor EZV-ers.

De locatie Klein Bankenbosch had in het verslagjaar in totaal 96 plaatsen met faciliteiten voor:

- 72 plaatsen voor ISD-ers;
- 18 plaatsen voor EZV-ers;
- 6 plaatsen voor mindervalide gedetineerden.

2. De Commissie van Toezicht

Samenstelling van de Commissie van Toezicht

Voorzitter

dhr. mr. F. Sieders rechter (lid tot 1 maart 2022)
dhr. mr. J.G. v.d. Wal jurist (lid per 1 maart 2022)

Plaatsvervangend voorzitter

mevr. A.M.L. Kruit zelfstandige (lid per 1 februari 2022)

Leden

dhr. R.G.J. Derksen zelfstandige
dhr. mr. M.A.A. van Capelle rechter
mevr. mr. S.H.G. du Fossé advocaat-generaal
dhr. drs. H.M. Gaasbeek bedrijfsarts
mevr. mr. H.G.E. Klatter advocaat
dhr. drs. A. Molenhuis onderzoeker
dhr. mr. J.J. Schoemaker voormalig rechter
dhr. mr. ir. J.A.A.M. van Veen voormalig raadsheer
dhr. dr. K.J.J. Waldeck justitieel geneeskundige n.p. (lid tot 1 september 2022)
mevr. drs. J.E. Slagter GZ-psycholoog (lid per 1 februari 2022)
dhr. J.H. v.d. Laan voormalig burgermeester (lid per 1 februari 2022)

Ledenwerving:

In de loop van het jaar hebben de heer Van Capelle en mevrouw Du Fossé te kennen gegeven dat zij hun werkzaamheden per 1 januari 2023 neerleggen. Er is een oproep geplaatst bij de Rechtbank Noord-Nederland, het Openbaar Ministerie, het Gerechtshof en het Ressortsparket. Dit leverde vijf gegadigden op, waarvan drie personen konden worden voorgedragen voor benoeming (in de loop van 2023).

Secretariaat

Mevrouw S. Obbes en mevrouw E. Enting, beiden juridisch medewerker binnen de Rechtbank Noord Nederland, locatie Assen, waren als secretaris aan de commissie verbonden.

Covid-19 pandemie

Het begin van het jaar 2022 werd opnieuw gekenmerkt door covid-19, dat niet alleen in de samenleving maar ook in het functioneren van de inrichting en daarmee ook het werk van de commissie zeer heeft beïnvloed.

Eind februari 2022 is de 1,5 meter afstandsregel afgeschaft, waardoor de werkzaamheden weer zoals gebruikelijk uitgevoerd konden worden.

Kenniscentrum

Het Kenniscentrum werkte voor de commissie naar behoren. Zowel de website als de nieuwsbrief werden regelmatig gelezen en geraadpleegd.

RSJ

Het jurisprudentiebulletin van de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) werd net als relevante uitspraken van de RSJ geagendeerd en besproken in de vergaderingen.

Digitale informatie-uitwisseling

In het verslagjaar is gestart met de digitale informatie-uitwisseling. Er is voor de leden een online (beveiligde) omgeving beschikbaar. Per 1 februari 2022 is gestart met het digitaal verstrekken van de vergaderstukken. Per 1 september 2022 is gestart met het digitaal verstrekken van de stukken van de beklagzittingen. Per laatstgenoemde datum worden er geen stukken meer per post verstrekt aan de leden. Na enige aanloopproblemen functioneert dit nu naar behoren.

Commissievergaderingen in aanwezigheid directie

In beginsel wordt maandelijks vergaderd, van 14.30 uur tot circa 17.00 uur op een locatie binnen de inrichting. Het eerste half uur als commissie zonder directie erbij, daarna in bijzijn van de directie. Als gevolg van de coronabeperkingen is de vergadering in januari niet doorgegaan. De overige vergaderingen konden in de inrichting worden gehouden.

De agenda werd opgesteld door de commissie. De directie had ook de mogelijkheid van te voren punten op de agenda te brengen. De directeur heeft dit enkele keren gedaan. Overige punten werden tijdens de vergadering ingebracht (“Mededelingen directie”).

In de vergadering werden standaard steeds de maandelijks overzichten van de straffen en maatregelen en de verslagen van de maandcommissarissen en de beklagzittingen besproken. Ook van de verslagen van het overleg van de directie met de Gedeco werd steeds kennisgenomen. Normaliter woont een afvaardiging van de commissie enkele keren per jaar een dergelijk overleg bij. Helaas heeft dit in het verslagjaar niet plaatsgevonden.

Komend verslagjaar zal dit punt weer opgepakt worden. Ook de aanstaande renovatieplannen van de PI Veenhuizen waren regelmatig onderwerp van gesprek en informatie door de directie aan de commissie.

3. De toezichhoudende taak

Tenuitvoerlegging vrijheidsbeneming

De Commissie van Toezicht heeft overeenkomstig art 7, lid 2a van de Penitentiaire beginselenwet (hierna: Pbw) tot taak *'toezicht te houden op de wijze van tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming in de inrichting of afdeling.'* Tijdens het maandelijks overleg werden aan de hand van door de directie ter beschikking gestelde overzichten steeds de opgelegde straffen en maatregelen besproken. Opvallend is het enorme aantal noodzakelijke straffen en maatregelen voor onder meer het toenemende bezit van en de handel in drugs, geneesmiddelen en telefoons. Daarnaast is er meerdere keren sprake geweest van geweld onderling, helaas ook met lichamelijk letsel tot gevolg.

4. De bemiddelingstaak

Maandcommissariaat

De Commissie van Toezicht heeft overeenkomstig art 7, lid 2 onder b van de Pbw ook tot taak ‘*kennis te nemen van door de gedetineerden naar voren gebrachte grieven.*’ De commissie gaf aan deze taak uitvoering door middel van het maandcommissariaat. De leden, met uitzondering van de beklagrechters J.J. Schoemaker en J.A.A.M. van Veen, vervulden bij toerbeurt de functie van maandcommissaris. Het bezoek volgens rooster van de maandcommissarissen werd altijd vooraf bekend gemaakt, zodat gedetineerden zich tijdig konden opgeven voor en voorbereiden op een gesprek.

In het verslagjaar is de werkwijze met betrekking tot het maandcommissariaat gewijzigd. De grieven en klachten die zich lenen voor bemiddeling worden alvorens het naar de maandcommissaris gaat eerst voorgelegd aan het afdelingshoofd met als doel zo mogelijk een oplossing te bereiken met de gedetineerde. Indien bemiddeling door het afdelingshoofd niet tot het gewenste resultaat heeft geleid worden de grieven en klachten voorgelegd aan de dienstdoende maandcommissarissen. Sinds 1 oktober is er een afdelingshoofd aanwezig om samen met de maandcommissaris de gesprekken aan te gaan. Mocht een gedetineerde niet wensen dat het afdelingshoofd bij het gesprek aanwezig is zal het afdelingshoofd zich terugtrekken.

De maandcommissarissen boden een luisterend en signalerend oor, bemiddelden tussen de gedetineerde, het afdelingspersoneel en de directie of verwezen zo nodig naar de klachtenprocedure.

Besproken onderwerpen in het maandcommissariaat

De maandcommissarissen hebben een verscheidenheid aan onderwerpen met gedetineerden besproken, zoals:

- Medische zorg en geneesmiddelenverstrekking
- (Interne) postbezorging
- Oplegging maatregel/disciplinaire straf/oplegging rapport /plaatsing afzondering
- Overplaatsing
- Bejegening
- Bezoek
- Sport
- Winkelvoorziening
- (Koojere) maaltijden
- Vermissing goederen na overplaatsing
- Rekening-courant
- Arbeidsomstandigheden
- Invoer/uitvoer goederen
- Dagprogramma
- Wasprocedure
- Re-integratie en het vermeende disfunctioneren van de casemanagers

Bemiddeling bij klachten

In een poging de beklagprocedure te ontlasten werden door de secretaris –in overleg met de voorzitter van de beklagcommissie – ingebrachte klachten regelmatig ter bemiddeling aan de maandcommissarissen meegegeven. In een aantal gevallen kon de klacht naar genoegen van de gedetineerde opgelost worden, waarna de klacht werd ingetrokken.

Open spreekuur

Tenslotte moet nog worden opgemerkt, dat de commissie voornemens was om in het verslagjaar een proefproject met een open spreekuur in Klein Bankenbosch in het leven te roepen, waar gedetineerden zonder afspraak vooraf op gezette tijden terecht kunnen voor een gesprek met de maandcommissaris. De commissie heeft besloten om dit proefproject door te schuiven naar het komend verslagjaar.

5. De beklagcommissie

Klachtenbehandeling

De Commissie van Toezicht heeft overeenkomstig art 7, lid 2 onder c van de Pbw tot taak zorg te dragen voor de behandeling van klaagschriften ingevolge het bepaalde in hoofdstuk XI van diezelfde Pbw, dat 'een gedetineerde bij de beklagcommissie beklag kan doen over een hem betreffende door of namens de directeur van de inrichting genomen beslissing'.

De voorzitters van de beklagcommissie waren mr. J.J. Schoemaker en mr. J.A.A.M. van Veen. De beklagcommissie hield iedere maand zowel in Esserheem als in Norgerhaven en Klein Bankenbosch twee zittingen. In de vergaderingen van de commissie werd door de voorzitters van de beklagcommissie telkens naderhand verslag gedaan van de op de zittingen behandelde klachten.

Ingekomen klachten

De klaagschriften werden allen ingeboekt in het elektronische registratiesysteem KLAVER.

Hieronder het jaaroverzicht van de instroom en uitstroom van het aantal klachten in 2022.

Inrichting	Doorloop termijnen in dagen							Beslissingen															
	Totaal instroom	Instroom klachten	Instroom grieven	Grief naar klacht	Totaal uitstroom	Uitstroom klachten	Uitstroom grieven	0-10	11-30	31-40	41-60	61-80	>60	Ongrunderd	Ongrunderd	Deels gegrund	Overgedragen	Niet overvatbaar	Ingetrokken	Ingetrokken na benadialing	Ingetrokken ter zitting	Afsluwing na regulator verzoek	Over afgesloten
Esserheem	397	391	6	0	375	365	10	43	45	24	53	26	184	22	148	4	25	15	114	5	15	27	
Klein Bb	192	192	0	0	216	205	11	47	41	19	9	18	82	8	42		21	47	83	10	3	22	
Norgerhaven	466	458	8	0	474	451	23	46	59	30	35	48	258	37	116	11	24	56	163	4	22	40	1
Totaal	1055	1041	14	0	1065	1021	44	136	145	73	97	92	522	67	306	15	70	118	340	19	40	89	1

Ter vergelijking is ook het jaaroverzicht van de in en uitstroom van het aantal klachten in 2021 opgenomen.

Inrichting	Doorloop termijnen in dagen							Beslissingen															
	Totaal instroom	Instroom klachten	Instroom grieven	Grief naar klacht	Totaal uitstroom	Uitstroom klachten	Uitstroom grieven	0-10	11-30	31-40	41-60	61-80	>60	Ongrunderd	Ongrunderd	Deels gegrund	Overgedragen	Niet overvatbaar	Ingetrokken	Ingetrokken na benadialing	Ingetrokken ter zitting	Afsluwing na regulator verzoek	Over afgesloten
Esserheem	601	599	42	18	687	668	19	40	95	88	72	70	321	66	187	3	27	88	222	12	38	41	2
Klein Bb	225	184	41	0	182	152	30	29	46	20	10	11	66	37	7	19	32	51	13	3	10	10	
Norgerhaven	606	541	65	9	570	529	41	47	85	54	67	42	275	39	107	1	42	165	147	12	12	42	3
Totaal	1432	1284	148	27	1439	1349	90	116	227	162	149	123	662	106	331	11	88	285	420	37	54	93	15

Uit de overzichten blijkt dat er in het verslagjaar aanzienlijk minder grieven en klachten zijn ingediend dan voorheen.

Ook in 2022 bleek het onvermijdelijk om de behandeling van een aantal klaagschriften door te schuiven naar het volgende jaar.

Ongeveer de helft van de beklagzaken overschreed de duur van de behandeling van het beklag de maximaal toegestane behandeltermijn van tweemaal vier weken. Het totaal blijft nog altijd onaanvaardbaar hoog. De vertraging werd hoofdzakelijk veroorzaakt door een te grote werkdruk bij de juridisch medewerkers van de inrichtingen, ondanks dat de directie met behulp van stagiaires heeft geprobeerd de werkdruk te verminderen. Dit punt is meerdere keren tijdens de maandelijkse vergaderingen aan de orde gesteld.

In totaal zijn er 399 klachten ingetrokken. De commissie gaat ervan uit dat deze tendens mede veroorzaakt wordt door de toenemende bemiddelende rol van het afdelingshoofd en de maandcommissarissen (zie eerder).

Het aantal gegrond verklaarde klachten daalde van 105 (2021) naar 67 (2022), een afname van 40%.

Ook het aantal niet-ontvankelijke klachten had een scherpe daling; van 285 (2021) naar 118 (2022), een afname van bijna 60%.

Daarnaast was er ook een afname van het aantal intrekkingen na bemiddeling ter zitting. Van 420 in 2021 naar 340 in 2022, een afname van bijna 20%.

De commissie zal in een aparte notitie het cijfermateriaal analyseren.

Voor nu wordt opgemerkt dat:

- Een zorgwekkende ontwikkeling is dat een groot aantal intrekkingen vlak voor of op de dag van de zitting wordt gemeld;
- De vele intrekkingen een versturende invloed hebben op een efficiënt verloop van de zitting;
- Gedetineerden soms vertrokken zijn uit de inrichting voordat hun klacht is behandeld- de agendering van deze zaken vraagt nadere aandacht.

Medisch inhoudelijke klachten

Over (geanonimiseerde) medisch-inhoudelijke klachten is de commissie enkel op verzoek tijdens vergaderingen geïnformeerd.

6. De adviestaak

Advies en inlichtingen

De Commissie van Toezicht heeft overeenkomstig art 7, lid 2 onder c van de Pbw tenslotte tot taak ‘aan Onze Minister, de Raad en de directeur advies en inlichtingen te geven omtrent het onder art. 7, lid 2 onder a gestelde.’ De commissie heeft in het verslagjaar aan de hierna vermelde onderwerpen intensiever aandacht besteed dan wel hierover nader aan de directie geadviseerd.

Geneesmiddelendistributie

In 2019 heeft de commissie een advies over de veiligheid van de geneesmiddelendistributie aan de directie aangeboden. Tijdens een afdelingsbezoek van de commissie aan de medische dienst in november is gebleken dat dit onderwerp de nodige aandacht behoeft. In het komend verslagjaar wordt dit onderwerp verder opgepakt en gaat de directie de commissie inlichten over de voortgang.

Celinspecties en LBB acties

Celinspecties en LBB-acties waren ook dit jaar weer onvermijdelijke gebeurtenissen als gevolg van de omvangrijke invoer van contrabande. De commissie maakt zich zorgen over de uitvoering van deze acties. Regelmatig bereikte de commissie klachten van gedetineerde over de wanordelijke staat, waarin cellen na een dergelijke actie werden achtergelaten waarbij zelfs goederen van gedetineerden waren beschadigd. Hoewel de commissie enerzijds begrip heeft voor de grondigheid waarmee een cel moet worden onderzocht, is de commissie anderzijds van mening dat te vaak met onvoldoende respect voor de persoonlijke eigendommen van gedetineerden is gehandeld. Om discussies achteraf zoveel mogelijk te voorkomen en omwille van de duidelijkheid, heeft de commissie geadviseerd nog gedetailleerder verslag op te maken van de celinspectie en zowel voorafgaand aan de inspectie als naderhand, foto's te maken van de situatie in de cel en deze foto's bij het verslag te voegen. De directie heeft kenbaar gemaakt dat het maken van een uitgebreid verslag en het maken van foto's van de situatie in een cel niet haalbaar is. Door de directie is toegezegd foto's te maken indien er sprake is van bijzonderheden.

In het verslagjaar is een lid van commissie aanwezig geweest tijdens een LBB-actie en bij meerdere celinspecties. Het streven is om dit ook in het komend verslagjaar te gaan doen.

7. Overige vermeldenswaardige activiteiten en gebeurtenissen

Juridisch spreekuur

Gedetineerden verblijvende in Norgerhaven kunnen sinds januari juridische hulp krijgen van studenten van de Rijksuniversiteit Groningen. De studenten houden wekelijks een juridisch spreekuur in Norgerhaven, waar gedetineerden hun vragen kunnen stellen. Het gaat om vragen zoals het stopzetten van de woninghuur, schulden en regelingen die niet nagekomen kunnen worden en wat de gedetineerde dan moet doen. Gedetineerden kunnen bijvoorbeeld geholpen worden om nieuwe regelingen te treffen. Het doel van het juridisch spreekuur is om gedetineerden te helpen, ervoor te zorgen dat zij zich gehoord voelen en ergens terecht kunnen met hun vragen. Het spreekuur is niet bedoeld voor lopende strafzaken. Dat is en blijft een verantwoordelijkheid voor een strafrechtadvocaat.

Koffierbranderij

De P.I. Veenhuizen is sinds begin van het verslagjaar officieel de koffierbranderij voor alle gevangenis in Nederland. Het bedrijf Koffielust heeft de aanbesteding gewonnen en omdat het bedrijf al langer samenwerkt met de P.I. Veenhuizen is de koffierbranderij dan ook binnen de muren van de gevangenis te vinden.

Renovatie locatie Esserheem en Norgerhaven

In september ontving de commissie het teleurstellende bericht dat de bouwonderneming zich heeft teruggetrokken uit de aanbesteding van de renovatie. Dit betekent dat de renovatie vertraging oploopt. Een renovatie die hard nodig is.

In december ontving de commissie het bericht dat de verbouwing in fases wordt gedaan. Norgerhaven is als eerste aan de beurt. Over twee jaren wordt een besluit genomen over Esserheem.

De locatie Groot Bankenbosch, die sinds 2013 niet meer als PI in gebruik is, wordt gebruikt voor de tijdelijke huisvesting van gevangenen gedurende de renovatie. In het verslagjaar zijn de werkzaamheden gestart om de locatie Groot Bankenbosch weer in gebruik te kunnen nemen.

Aanscherping DBT-beleid

Per 1 oktober 2022 is het DBT-beleid aangescherpt. Dit heeft ervoor gezorgd dat gedetineerden meer ingesloten zijn. Daarnaast is het verschil tussen het basisprogramma en het plusprogramma meer zichtbaar. Op deze manier is er sprake van meer structuur, overzicht en rust binnen de inrichting. Door aanscherping van het beleid heeft de commissie vele klachten binnengekregen. De commissie heeft geconstateerd dat het gewijzigde dagprogramma voldoet aan de normen die de wet stelt.

Afdelingsbezoeken

In november heeft de commissie in Norgerhaven meerdere afdelingen bezocht. Lange tijd heeft dit niet kunnen plaatsvinden in verband de Covid-19 pandemie. In het komend verslagjaar is de commissie voornemens om in Esserheem meerdere afdelingen te gaan bezoeken. Deze gerichte bezoeken worden door de commissie en de medewerkers als zeer nuttig ervaren.